Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Klaudio Jaio Onaindia

Ziortza-Bolibar, Bizkaia (1937)

Aurkibidea

Biografia

Ziortza-Bolibarren jaio zen, Alegria baserrian. Ama baserrikoa bertakoa zuen eta aita Agarrekoa, Ziortza ingurukoa. Zortzi neba-arrebatatik laugarrena zen. Ziortzakoa izan arren, umetatik ezagutu zuen Markina, bertako fraideen eskolan ikasten zuen-eta. Geroago, Markinako Esperanza arma-fabrikan hasi zen lanean eta ostean Eibarko Alfa fabrikan ibili zen erretiratu zen arte. Baserriko bizimoduaz hitz egin genuen berarekin egon ginenean, eskolako kontuez eta soldadutzakoez, besteak beste.

Zintak

BOL-009

- **Proiektua**: Markina-Xemeingo ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxazarra, Ainhoa
- **Data**: 2013-09-26
- **Iraupena**: 30 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

BOL-010

- **Proiektua**: Markina-Xemeingo ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxazarra, Ainhoa
- **Data**: 2013-10-04
- **Iraupena**: 50 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxazarra, Ainhoa

Pasarteak

1. Espainiako bandera mezan

- **Erref**: BOL-010/001
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Derrigorra izaten zen mezetara joatea. Bolibarko jaietan, gainera, udaletxeko karguak meza nagusira joaten ziren eta Espainiako bandera eramaten zuten mezan ateratzeko.

2. Abadeei errespetu handia

- **Erref**: BOL-010/002
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:01:10. **Bukatu**: 00:03:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Dotrina Don Andres abadearekin ikasten zuten, euskaraz. Behin, abadeak jo egin zuen Klaudio bere galderari oker erantzutearren. "Jaune" esaten zioten abadeari eta eskuan muin egiten zioten kofesatzera joaten zirenean. Abadeak galdera asko egiten zizkien, batez ere, bikote kontuen gainean.

3. Ave Marietako kanpaiak orduko neskak etxera

- **Erref**: BOL-010/003
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:03:13. **Bukatu**: 00:04:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Ave Marietako kanpaiak entzun orduko erromeriatik etxera joan behar izaten zuten neskek. Berandutuz gero, abadeak pulpitutik agiraka egiten zien. Mutilak askeagoak ziren.

4. Sermoi ezberinak pobreentzat eta aberatsentzat

- **Erref**: BOL-010/004
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:04:03. **Bukatu**: 00:05:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Garizumako domeketan, arratsaldea elizan ematen zuten gurutzetako estazioak egiten. Misioak ere egiten zituzten sasoi horretan, kanpoko fraideekin. Xemeinen, goizean pobreentzako meza esaten zuten eta eguerdian aberatsentzat. Pobreei aberatsak infernura joango zirela esaten zien sermoian eta aberatsei pobreak joango zirela.

5. Barikuetan okela jatea debekatuta

- **Erref**: BOL-010/005
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:05:54. **Bukatu**: 00:07:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Politika » Jarrera politikoak » Komunistak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua

Laburpena:
Barikuetan bijilia egin behar izaten zen, baina abadeari bulda ordainduz gero barkatu egiten zieten. Hala ere, Bariku Santu egunean okela jatea bekatu mortala zen. Egun horretan, antxoak jaten zituzten. Bolibarko etxe batekoak ez ziren inoiz mezara joaten, komunistak zirela esaten zuten.

6. Hiletak diruaren araberakoak

- **Erref**: BOL-010/006
- **Iraupena**: 0:00:35. **Hasi**: 00:07:25. **Bukatu**: 00:08:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Hiru hileta klase zeuden, familiak ordaintzen zuenaren araberakoak. Abadeak ezberdin janzten ziren bakoitzean. Don Ramon abadea Bolibarrera heldu zenean, hileta guztiak berdindu zituen.

7. Jaio eta hil etxean

- **Erref**: BOL-010/007
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:08:00. **Bukatu**: 00:09:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Etxean hiltzen zen jendea eta bertan gaubela egiten zuten gorpuarekin. Asko mozkortu egiten ziren, gaubeletan koñaka eta ardoa edaten zen eta. Jaio ere etxean egiten ziren gehienak. Hamar urte zituela, anaia gazteena etxean jaio zela gogoratzen du Klaudiok, berak konfirmazioa egin zuen egun berean.

8. Hildakoa bidezorretatik elizara

- **Erref**: BOL-010/008
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:09:44. **Bukatu**: 00:11:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Hildakoari egurrezko kaxa egiten zioten eta lutozko oihal beltza gainean josi. Lepoan eramaten zuten gorpua elizara eta kanposantura. Bidezorra esaten zieten gorpua eramateko erabiltzen ziren bideei. Antzina, Mendarotik ere eramaten zituzten hildakoak Ziortzara. Pertsona hiltzeko zegoenean, abadea etortzen zitzaion untzioa ematera. Abadea pasatzen zenean, herritarrak belaunikatu egiten ziren.

9. Arrosarioa egunero eta mezara domekero

- **Erref**: BOL-010/010
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:12:22. **Bukatu**: 00:14:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Gauero errezatzen zuten arrosarioa, normalean bost misteriokoa, baina hamarrekoa eta hamabostekoa ere bazegoen. Domeka goiz guztietan mezara joaten ziren eta arratsaldean elizakora. Familiakoek sepultura jartzen zuten hildakoagatik: oihal beltza eta kandela. Elizara beltz jantzita joaten ziren, lutoz, eta andre guztiek mantelina eraman behar izaten zuten.

10. Hil kanpaiak eta mezak

- **Erref**: BOL-010/011
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:14:00. **Bukatu**: 00:15:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Baten bat hiltzen zenean, herriko kanpaiak jotzen zituzten eta horrela enteratzen ziren gainontzeko herritarrak. Xemeinen ere jotzen dituzte hil-kanpaiak orain. Hiru meza egiten dira ('hirurrenak') eta gero olata-meza ('urten-mezie').

11. Distantzia guztiak oinez egiten zituzten

- **Erref**: BOL-010/013
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:17:28. **Bukatu**: 00:19:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Gehiena oinez egiten zuten lehen, baina bizikletak ere bazeuden. Ama Bolibartik Durangora, Eibarrera eta Ondarroara joaten zen astoarekin sagarrak-eta saltzera. Txahalak ere oinez eroaten ziren inguruko herrietako hiltegietara. Hala ere, Markinan bertan ere egon zen hiltegia lehen. Basora ere oinez joaten ziren ganaduak uztartuta, normalean Pilarica egunean irak batzera.

12. Simaurra sororako

- **Erref**: BOL-010/014
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:19:06. **Bukatu**: 00:20:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Aitak irak batzen zituen basoan, gero ganaduen azpietara botatzeko eta simaurra egiteko. Simaurra soroa erein aurretik botatzen zen, abuztuan eta maiatzean. Gariari ez zioten simaurrik botatzen, goldearekin presatzen zuten lurra. Gero, igitaiarekin mozten zuten eta eskuz jo behar izaten zuten. Gerraostean, batzen zuten gariaren zati bat entregatu egin behar izaten zuten.

13. Artoa labean ihartu errotara eraman aurretik

- **Erref**: BOL-010/015
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:20:19. **Bukatu**: 00:21:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Artoa labean ihartzen zuten, garandu eta errotara eroaten zuten irina egiteko. Taloak eta morokila egiten zituzten arto-irinarekin. Labeko sua sagarrak erretzeko ere aprobetxatzen zuten, sukaldean beheko sua baino ez zeukaten eta. Goserik ez dute pasatu baserrian, txerrikiak eta ortuariak edukitzen zituzten eta.

14. Olioa eta naranjak estimatuak zituzten

- **Erref**: BOL-010/017
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:22:27. **Bukatu**: 00:23:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Klaudio gaztea zenean ehun pezetako prezioa zeukan olio litroak. Horregatik, txerriaren koipea erabiltzen zuten sukaldatzeko. Laranjak ere estimatuak ziren lehen eta aititak laranja ematen zien ura beheko iturritik ekartzen zutenean.

15. Jateko bereziak: garbantzuak, oiloa eta arroz-esnea

- **Erref**: BOL-010/018
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:23:41. **Bukatu**: 00:25:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Etxeko txahala hiltzen zutenean, gatzetan sartzen zuten okela eta zezina egiten zuten. Gero, lapikora sartzeko erabiltzen zuten edo tortilla egiteko. Etxean hasten zituzten oilaskoak saldu egiten zituzten, gutxitan izaten ziren etxean jateko. Jaietan, esaterako, garbantzuak, oiloa eta arroz-esnea jaten zituzten.

16. Pospolinak eta erbiak gari artean

- **Erref**: BOL-010/020
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:27:07. **Bukatu**: 00:28:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Natura » Fauna » Basoko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Tomatea arto artean landatzen zuten eta ez zuten botika bota behar izaten. Garia ereiten zuten lekuan sekula-belarra jaiotzen zen eta bertan pospolinak eta erbiak egoten ziren. Erbi-kumea harrapatu egiten zituzten, hasi eta gero jan. Txori-kumeak ere harrapatu eta jan egiten zituzten.

17. Errekan arrantza ugari

- **Erref**: BOL-010/021
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:28:20. **Bukatu**: 00:29:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:
Errekan karramarroak, ezkailuak, amuarrainak eta aingirak harrapatzen zituzten. Ezkailuak gauez harrapatzen zituzten. Behin ezkutatu egin behar izan ziren guardia zibilek ez ikusteko.

18. Mutikotako jolasak eta gaiztakeriak

- **Erref**: BOL-010/022

- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:29:37. **Bukatu**: 00:31:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:
Bidean "txirringola" hartu eta jolasten zuten. Intxaurrak jaurtitzen ere jolasten zuten mutikoek, zeinek urrunago bota. Inoiz, intxaurra hutsitu eta lurrarekin bete izan dute etxekoei gaiztakeria egiteko. Gerizei adarrak mozten ere ibiltzen ziren mutikotan.

19. Mutilak tabernara erromeria ostean

- **Erref**: BOL-010/025
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:34:04. **Bukatu**: 00:36:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Domeketan erromeriara joaten ziren. Erromeria ostean neskari laguntzen joaten ziren. Mutilak, neska etxean utzi ostean, tabernara joaten ziren afaltzera eta kartetan jokatzera. Orduan, neskak ez ziren tabernara joaten eta ez zuten erretzen. Lehenengoz, neska japoniar bat ikusi zuen Klaudiok erretzen Markinan.

20. Arto-bizarrak eta aihenak erretzen

- **Erref**: BOL-010/027
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:38:15. **Bukatu**: 00:40:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:
Arto-bizarrak eta aihenak ere erretzen zituzten mutikotan. Askotan, arto orriak erabiltzen zituzten paper bezala. Ondarroan, esaterako, arto orriak erabiltzen zituzten amutzat. Aitak, tabakorria landatu zuen sasoi batean.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-23

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com